

Septembrová tradícia

Salamandrový sprievod je skratka súčasťou kultúry nášho mesta. Každý občan Štiavnice vie, čo sa v druhý septembrový piatok bude diať. Keď však budete počuť účastníkov sprievodu kričať „Lesáci, baníci..!“, zamyslite sa nad tým, ako táto tradícia vznikla.

Mária Terézia je osobnosť histórie, ktorej vďačíme za veľa. Mimo tých hlavných vecí, pravdepodobne by bez nej nevznikol ani tento sprievod... aj keď to asi nebolo jej plánom, keď v Štiavnici v roku 1762 založila prvú banícku vysokú školu. Tá mala byť pôvodne založená v Prahe, ale hovorí sa, že panovníčka nechcela, aby študentov vyrušoval život veľkomesta. Tí to však zobrali do svojich rúk a ešte v tom roku založili Salamandrový sprievod vo svojej prvej podobe. Pôvodne išlo o valetantské sprievody – rozlúčkové pochody, ktorých sa zúčastňovali študenti, ktorí končili na akadémii, ale aj starší akademici. Až neskôr sprievod nabral trochu posmešný, akýsi satirický význam a študenti v ňom znázorňovali niektoré postavy len preto, aby si z nich mohli „vystreliť“.

V roku 1919, keď bola škola presťahovaná do Maďarska, Salamandrovému sprievodu bolo koniec. Nie však nadhlo, už v roku 1934 bola tradícia obnovená. Zrazu to prerušila vojna, až do roku 1949 a aj potom sa sprievod konal nepravidelne do roku 1991. Znovu bola tradícia prekazaná (aj keď teda sprievod vystúpil na obmedzenom priestore), ako všetci vieme, počas pandémie.

A čo postavy tohto sprievodu? Mnohé z nich nepotrebujú vysvetlenie, keďže sa spájajú s históriou mesta. Ale napríklad takí Indiáni, ktorí sú vždy súčasťou sprievodu, sú otázkou pre mnohých ľudí. Na tento fakt majú niektorí z organizátorov dve vysvetlenia. Keďže v dobe, keď sprievod vznikal len z financií študentov, sa v ňom nachádzali akékoľvek masky našli, len aby to vyzeralo pestrejšie – ostalo to tak už do dnešných dní. Druhá verzia hovorí, že vraj sa našli v Štiavnici nálezy (resp. obrazy) z čias dobývania Ameriky.

Nech už to je akokoľvek, nech je tohtoročný Salamandrový sprievod nezabudnuteľný!

Barbora Murgačová

SBM – Galéria Jozefa Kollára otvára výstavu v štôlni

Oto Skalický: Baníci

Niektorí to vedia, ale mnohí určite nie, že Galéria Jozefa Kollára má, ako aj iné budovy v meste, svoju „baňu“. Dňa **9. septembra 2022 o 18.00 hod** v nej otvoríme výstavu „Baníci“ súčasného slovenského fotografa Ota Skalického. Otvorenie sa stane súčasťou oslavy Dňa baníkov.

V autentickom prostredí vstupu do banskej štôlni si návštevníci budú môcť prehliaďovať na veľkoformátových skorodovaných plechoch portréty baníkov v nadživotnej veľkosti. Hoci ich autor takmer monumentalizuje, jasnosť a čitateľnosť jednotlivých figúr sa postupne vytráca vďaka špeciálnej fotografickej technike. Obraz je v neustálom procese a záleží na autorovi, v ktorom momente proces vytrácania zastaví. Práca baníka vždy bola a bude mimoriadne fyzicky aj psychicky náročná a zdraviu škodlivá. Baníci na Skalického fotografiách pochádzajú z obce Hodruša Hámre neďaleko Banskej Štiavnice, kde sa dodnes

ťažá zlato. Projekt do istej miery poukazuje na fenomén dnešnej spoločnosti, v ktorej stále viac prevažuje tzv. virtuálna práca, zatiaľ čo fyzická práca stráca na hodnote, a úcta a pokora pred fyzickým ľudským výkonom mizne.

Oto Skalický (1988) je predstaviteľom nastupujúcej generácie fotografov na Slovensku. V roku 2015 ukončil Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave v Ateliéri Mira Švolíka. Zúčastnil sa viacerých skupinových výstav v Nemecku, Českej republike, Poľsku, Slovinsku a Slovensku. Svoj súbor diel „Baníci“ vystavoval napr. vo Fotografickej

kej galérii Fiducia v Ostrave a galérii Photographic v Prahe, ale aj v Slovenskej národnej galérii k 65. výročiu založenia VŠVU. Oto Skalický je aj hudobníkom a hral v skupinách Ecetera Band a Galeria Formacia. V súčasnosti žije a pracuje v Poľsku. Ďakujeme a srdečne pozývame na vernisáž!

9. september 2022, 18:00 hod.

Galéria Jozefa Kollára
Námestie sv. Trojice 8
Banská Štiavnica

Výstavu realizujeme s finančnou podporou Mesta Banská Štiavnica.

Oto Skalický,
tím Galérie J. Kollára

Septembrová brigáda

**Po covidových obmedzeniach
opäť veľká brigáda na Kalvárii.**

Menej odborné práce (kosenie, hrabanie, prenášanie lešenia a pod.) nám od začiatku rekonštrukcie pomáhali robiť dobrovoľníci, hlavne študenti, skauti alebo zamestnanci firiem. Vďaka tomu sme získané financie od darcov mohli smerovať na odborné remeselné práce, hlavne na reštaurovanie fresiek, oltárov, mreží, fasád a sochárskej výzdoby. Každý, kto niekedy spolupracoval s reštaurátormi, vie, že sú to zdĺhavé a drahé práce.

Kvôli zákazu hromadných podujatí sme na dva roky zostali na tieto pomocné práce sami. Pokosiť a pohrabať veľký štvor - hektárový areál Kalvárie, keď ste na to len traja - štyria, je neskutočná drina. A treba to spraviť viackrát do roka. Podobne náročné je priebežne vystrihávať náletové dreviny, ktoré rastú tempom pol metra za rok. Ak by sa to nerobilo, za pár rokov opäť zmiznú kaplnky v zelenej džungli. Prvé dva septembrové dni nám pri-

Vyzbieraný odpad FOTO ARCHÍV AUTORA

šli na pomoc maturanti z gymnázia Jura Hronca. Povožili sme stokilové kamenné články - torzá portálu do pripravovanej výstavy vo veži Horného kostola, vykopali sa jamy na stojky pre nové zábradlie. Vystrihali sme množstvo náletovej zelene, čím sa aj eliminuje možnosť ďalšieho požiaru. Na historickom kalvárskom chodníku sme vyzbierali 150 kíl komunálneho odpadu, ponosili kopec dreva,

kameňov aj pokosenej trávy. Je chvályhodné, že učiteľia zaradili pomoc komunitu ako súčasť vyučovania a formácie mladých ľudí. Kedysi boli študentské brigády na školách bežné, mali by sme sa k tomu vrátiť. Práce je v krajine viac než dost.

Všetkým 65-tim brigádnikom aj ich pedagógom veľkáďaka!

Martin Macharik,
predseda Kalvárskeho fondu